POLITECHNIKA WROCŁAWSKA WYDZIAŁ ELEKTRONIKI

KIERUNEK: Informatyka (INF)

Specjalność: Inżynieria systemów informatycznych (INS)

Projekt z rozproszonych i obiektowych systemów baz danych

Rozproszony system bazodanowy przeznaczony do obsługi kina

Autor:

Radosław Taborski - 209347 Piotr Konieczny - 209174

Prowadzący projekt: dr inż. Robert Wójcik

Ocena projektu:

Spis treści

Sp	is rysunków	3
Sp	is tabel	4
Sp	is listingów	5
1	Wstęp 1.1 Cele projektu 1.2 Założenia projektowe 1.3 Zakres projektu	. 6
2	Replikacja w systemie baz danych MySQL 2.1 Pojęcie replikacji i podstawowe informacje 2.2 Replikacja master-slave 2.3 Testowanie mechanizmów replikacji	. 8
3	Model konceptualny i fizyczny baz danych 3.1 Model konceptualny	
4	Implementacja baz danych w środowisku MySQL 4.1 Konfiguracja kontenerów z środowiskiem MySQL 5.7 i phpMyAdmin 4.2 Konfiguracja mechanizmów replikacji master-slave 4.3 Realizacja bazy danych 4.3.1 Tabele 4.3.2 Widoki 4.3.3 Procedury	17 18 18 19
5	Projekt i implementacja aplikacji klienckiej oraz REST API 5.1 Funkcje aplikacji	23 24 25 27
6	Wdrożenie i testowanie aplikacji	35
7	Podsumowanie	38
Li	eratura	39

Spis rysunków

1.1	Struktura systemu
3.1	Model konceptualny węzła rozproszonej bazy danych wykonany w programie Microsoft Visio
3.2	Model fizyczny węzła rozproszonej bazy danych wykonany w programie Microsoft Visio
4.1	Konfiguracja serwera master w phpmyadmin
4.2	Konfiguracja serwera slave w phpmyadmin
4.3	Generowanie tabeli seansów
4.4	Generowanie tabeli biletów - przykład użycia klucza głównego, kluczy obcych i ograniczenia "not null"
4.5	Generowanie tabeli sal - przykład użycia CHECK
4.6	Wygenerowane widoki
4.7	Generowanie widoku seansów
4.8	Generowanie widoku Miejsc
4.9	Przykładowa procedura
4.10	Przykładowa procedura
5.1	Diagram przypadków użycia
5.2	Rejestracja użytkownika
5.3	Rezerwacja biletów
5.4	Widok biletów zarezerwowanych przez użytkownika
5.5	Widok filmów dostępnych w kinie
5.6	Dodawanie nowego filmu
5.7	Edycja filmu
5.8	Widok seansów dostępnych w kinie
5.9	Dodawanie seansu
5.10	Edycja seansu
5.11	Widok sal dostępnych w kinie
5.12	t e
5.13	Błąd komunikacji z serwerem
6.1	Dodawanie nowego filmu poprzez aplikację
6.2	Tabela Filmy na węźle <i>master</i> o porcie 8082
6.3	Tabela Filmy na węźle <i>slave</i> 1 o porcie 8083
6.4	Nowy film wyświetlany w aplikacji

Spis tabel

5.1	Scenariusz rejestracji	24
5.2	Scenariusz logowania	24
5.3	Scenariusz zarządzania kinem	25
5.4	Przykładowe zastosowanie REST API	32

Spis listingów

4.1	Instalacja programu docker w systemie ubuntu 16.04	14
4.2	Pobranie obrazów z repozytorium	14
4.3	Instalacja narzędzia Docker Compose	14
4.4	Utworzony plik docker-compose.yml	15
4.5	Konfiguracja serwera master- modyfikacja pliku my.cnf	17
4.6	Konfiguracja opóźnienia dla węzła slave	18
5.1	Implementacja funkcji GET po stronie aplikacji	25
5.2	Implementacja funkcji POST po stronie aplikacji	26
5.3	Skrypt PHP API aplikacji	32
5.4	Skrypt PHP obsługujący zapytania GET	34

Wstęp

1.1 Cele projektu

Celem projektu jest stworzenie systemu wspomagającego obsługę kina w oparciu o rozproszoną i obiektową bazę danych. System będzie umożliwiać zarządzanie kinem – z wykorzystaniem relacyjnych baz danych replikujących miedzy sobą dane. W pojedynczym węźle bazy danych zawarte będą tabele opisujące miedzy innymi – seanse filmowe, przydział ich do poszczególnych sal kinowych. Aplikacja będzie umożliwiać ponadto tworzenie nowych wpisów w zależności od rodzaju użytkownika obsługującego program. Pracownik kina będzie wprowadzać nowe seanse do bazy; podczas bezpośredniej sprzedażny biletów będzie również wykreślał miejsca na sali już zajęte – miejsca zawarte na biletach, poszukiwanie rezerwacji wykonanej na konkretna osobę (po imieniu lub nazwisku, czy tez numerze rezerwacji). Użytkownik(Klient) będzie mógł rezerwować konkretne miejsce na określony seans.

1.2 Założenia projektowe

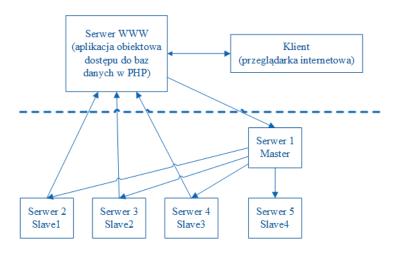
Projekt został wykonany przy użyciu MySQL 5.7. Rozproszoność systemu oparta została o kontenery programu docker, na których skonfigurowane zostały węzły zarówno *slave* jak i *master*. W trakcie realizacji projektu zostały wykorzystane mechanizmy replikacji master-slave oraz master-slave z opóźnieniem. Do wykonania projektu bazy danych wykorzystane zostało narzędzie Microsoft Visio. Zarządzanie bazą danych odbywało się z poziomu narzędzia zwanego phpMyAdmin. Aplikacja kliencka została wykonana w technologii webowej, z wykorzystaniem platformy programistycznej Angular2 oraz języka programowania TypeScript. Komunikacja między bazą danych a aplikacją kliencką zapewnia API REST-owe napisane w języku PHP.

System składa się z:

- jednego węzła master;
- trzech zwyczajnych węzłów slave;
- jednego węzła slave z opóźnieniem;
- aplikacji klienckiej;
- API REST-owego.

1. Wstęp 7

API REST-owe dodaje dane wysłane z aplikacji klienckiej do węzła master, natomiast odczyt danych dokonuje się losowo z jednego z trzech zwyczajnych węzłów slave. Węzeł opóźniony służy jako kopia zapasowa danych, głównie na wypadek wystąpienia poleceń typu DROP w węźle master. Struktura systemu została przedstawiona na rysunku 1.1.

Rysunek 1.1 Struktura systemu

1.3 Zakres projektu

Zakres projektu dotyczy zaprojektowania i implementacji rozproszonego systemu bazodanowego dla kina. Projekt składa sę z kilku etapów.

- Określenie wymagań funkcjonalnych aplikacji bazodanowej
- Testowanie mechanizmów replikacji oraz rozpraszania danych
- Opracowanie modelu konceptualnego i fizycznego bazy danych
- Implementacja bazy danych, procedur i widoków
- Projektowanie i implementacja aplikacji klienckiej
- Wdrożenie i testowanie aplikacji klienckiej

Replikacja w systemie baz danych MySQL

2.1 Pojęcie replikacji i podstawowe informacje

Replikacja bazy danych polega na powielaniu bazy danych między różnymi serwerami baz danych, co ma miejsce np. przy pracy w klastrze. Replikacja pozwala na:

- **skalowalność**: dzięki temu możliwe jest rozłożenie obciążenia między wieloma serwerami; operacje zapisu i aktualizacji rekordów mogą odbywać się na jednym serwerze, a pobieranie i przeszukiwanie danych na innych, a znacznie obciążające serwer operacje na jeszcze innych. Na jednej z kopii mogą pracować analitycy, deweloperzy itp.
- **bezpieczeństwo**: dzięki replikacji tworzymy kopie istniejącej bazy produkcyjnej, które co prawna nie uchronią nas przed operacjami typu *DROP*, ale zapewnią ciągły dostęp do bazy danych w przypadku awarii sprzętu głównego serwera.
- analizę: skomplikowane operacje analityczne, różnego rodzaju przeliczenia i analizy statystyczne moga być wykonywane na osobnym serwerze bez obciążania głównej bazy.
- **separację**: możemy udostępnić kopię bazy produkcyjnej dla deweloperów i testerów, aby swoje prace wykonywali na kopii bazy danych.

Replikację można podzielić na:

- replikację typu master-slave wtedy na bazie produkcyjnej (master) wykonywane są operacje modyfikacji danych, natomiast na pozostałe przenoszona jest kopia bazy danych z serwera głównego
- replikację typu *master-master*, inaczej duplikacja, gdzie zmiany czy modyfikacje danych mogą być wykonane na dowolnym komputerze i dochodzi do obustronnej synchronizacji baz danych; dzięki takiemu rozwiązaniu zmiany przeprowadzone na jednej z baz danych zostaną również prowadzone na pozostałych.

2.2 Replikacja master-slave

Replikacja danych w *MySQL* opiera się o bardzo prostą zasadę: serwer główny (*master*) prowadzi swego rodzaju dziennik, w którym zapisuje każdą czynność, którą wykonał. Wykorzystuje do tego logi binarne zawierające instrukcje, które wykonał master. Serwer zapasowy (*slave*) odczytuje te dane i kolejno wykonuje zapytania, zapełniając bazę kolejnymi rekordami. Efektem tej pracy są dwie identyczne bazy danych.

Po skonfigurowaniu mechanizmu replikacji na serwerze master pojawia się dodatkowy wątek, który odpowiada za wysyłanie bin-logów do serwerów *slave*. Z kolei serwer zapasowy ma dwa wątki:

- I/O Thread [wątek wejścia-wyjścia] odpowiada za odbieranie dziennika od serwera głównego i zapisuje go w plikach tymczasowych (relay-log),
- **SQL Thread [wątek SQL]** zajmuje się parsowaniem tych plików i wykonywaniem zapytań do bazy.

System bazodanowy MySQL umożliwia trzy różne metody replikacji, co przekłada się na format danych zapisywanych do bin-logów. Za wybór metody replikacji odpowiada zmienna binlog_format, która może przyjąć wartość: ROW, STATEMENT, MIXED.

Metody replikacji:

- **SBR** (**statement-based replication**) w tym trybie, serwer do pliku zapisuje zapytania jakie wykonał.
- RBR (row-based replication) do bin-logów zapisywane są wyniki działań zapytań na serwerze master. Zapisywana jest informacja jaki rekord został w jaki sposób zmieniony.
- MFL (mixed-format logging) jest to połączenie dwóch powyższych typów replikacji.

Technika replikacji **SBR** jest bardzo szybka i wydajna, ponieważ w jej przypadku serwer główny zapisuje do pliku zapytanie jakie wykonał, następnie serwer zapasowy je odczytuje i wykonuje. Niestety do pliku logów zapisywane są tylko zapytania SQL, co przysporzy nam problemów, gdy nasze zapytania będą bardziej złożone.

Problem ten rozwiązała metoda **RBR**, która do bin-logów zapisuje wyłącznie zmiany jakie zaszły po wykonaniu polecenia - logowane są informacje na temat sposobu modyfikacji kon-kretnych rekordów. Niestety metoda ta jest znacznie wolniejsza od poprzedniej oraz zwiększa ilość wysyłanych danych pomiędzy replikującymi się serwerami.

Z pomocą przyszła nam metoda **MFL**, w której w większości przypadków, logowane są zapytania SQL tak jak w przypadku **SBR**, natomiast dla zapytań, których wynik nie jest przewidywalny, włączana jest replikacja **RBR**.

2.3 Testowanie mechanizmów replikacji

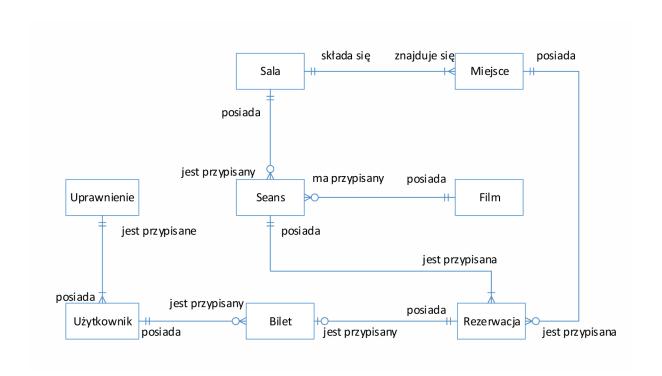
W projekcie użyta zostanie konfiguracja Master-Slave. Poniżej wypunktowane zostały wnioski z przeprowadzonych testów replikacji bazodanowej MySql.

- Po skonfigurowaniu replikacji wymagane jest utworzenie bazy danych *slave*, która posiada tą samą strukturę co *master*
- Dane zawarte w bazie *master* nie zostaną automatycznie skopiowane do bazy *slave* po skonfigurowaniu replikacji. Należy ręcznie zsynchronizować dane w tabelach.
- W przypadku wyłączenia bazy danych *slave* i modyfikacji bazy *master* baza *slave* zostanie zsynchronizowana po ponownym podłączeniu do sieci.

- *Slave* odczyt; *master* zapis, modyfikacja, usuwanie. Gdy *slave* jest wyłączony zapytania GET są wysyłane do innego *slave*, a w ostateczności *mastera*. Gdy jest wyłączony *master* można jedynie odczytywać dane z serwera. Natomiast na ten czas jakakolwiek modyfikacja danych jest niemożliwa.
- Od wersji MySQL 5.7 możliwa jest replikacja Master-Slave z opóźnieniem. Domyślnie master natychmiastowo wysyła bin-log do węzłów typu slave, jednak możliwe jest celowe wprowadzenie opóźnienia, np. w celu ochrony bazy danych przed poleceniem DROP, który wykonany na masterze, usunie również bazę/ tabele na standardowych węzłach slave. Odpowiednio duże opóźnienie daje możliwość na reakcję ze strony admina, tak aby w razie konieczności ocalić opóźniony węzeł.

Model konceptualny i fizyczny baz danych

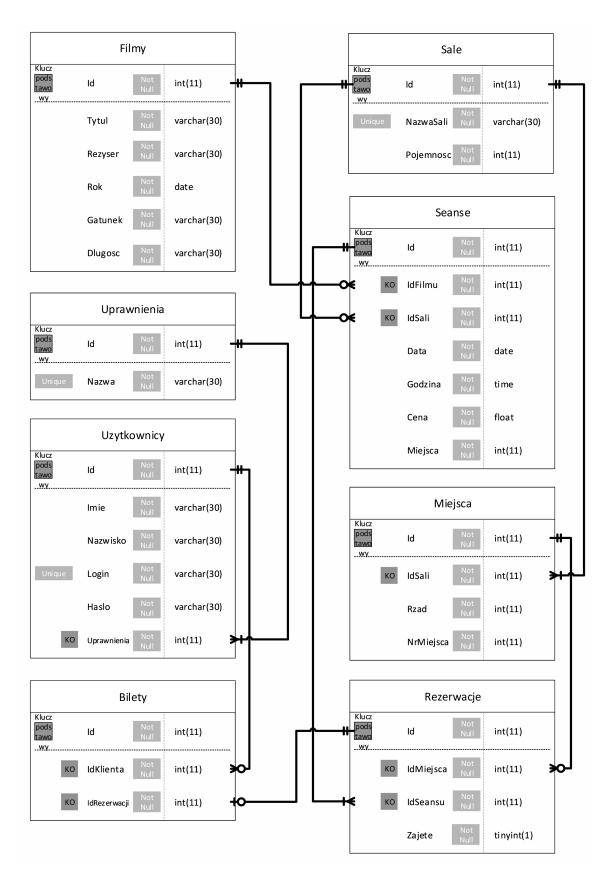
3.1 Model konceptualny

Rysunek 3.1 Model konceptualny węzła rozproszonej bazy danych wykonany w programie Microsoft Visio

W bazie danych dominują relacje typu jeden do wielu. Na każdej sali może odbywać się wiele seansów, natomiast każdy seans posiada tylko jeden film i jedną salę. Każde miejsce również ma przypisaną jedną konkretną salę. Na jedno miejsce może przypadać wiele rezerwacji, w zależności od seansu. Również każdy użytkownik może mieć wiele kupionych biletów lub nie mieć ich wcale. Oraz istnieje wielu użytkowników o tych samych uprawnieniach. Jedyną relacją, która nie jest jeden do wielu, to powiązanie między tabelą *Bilety* i *Rezerwacje*. Na każdą rezerwację może być maksymalnie jeden bilet, który odpowiada jednej rezerwacji, rozumianej tutaj jako miejsce na konkretny seans, które może być zajęte lub też nie.

3.2 Model fizyczny

Rysunek 3.2 Model fizyczny węzła rozproszonej bazy danych wykonany w programie Microsoft Visio

Tabele:

- *Filmy* przechowuje najważniejsze informacje o filmach, takie jak ich tytuł, nazwiska reżyserów, daty premiery, gatunek oraz czas trwania, żadna z tych wartości nie może pozostać pusta;
- *Sale* jedynymi potrzebnymi w projekcie parametrami charakteryzującymi sale są jej unikalna nazwa i pojemność ukazująca liczbę dostępnych miejsc siedzących;
- Seanse każdy seans ma przypisany film oraz salę. Dodatkowo przechowuje takie informacje jak data i godzina wyświetlenia seansu, cenę oraz pozostałą liczbę wolnych miejsc;
- *Miejsca* w tej tabeli przechowywane są wszystkie miejsca siedzące dostępne w kinie. Każde miejsce znajduje się w swojej określonej sali. Każde miejsce dodatkowo ma też numer i rząd w którym się znajduje na sali;
- *Rezerwacje* jest to spis wszystkich miejsc na wszystkie dostępne seanse. Dodatkowo przechowywana jest wartość zero-jedynkowa odpowiadająca za stan czy miejsce jest już zajęte;
- *Uprawnienia* w projekcie przewidziane są uprawniania dwojakiego rodzaju: uprawniania administratora i użytkownika. Informacja ta ma kluczowe znaczenie podczas logowania do systemu i wyświetlania w nim dostępnych funkcjonalności;
- Użytkownicy każdy użytkownik jest zobligowany podczas procesu rejestracji do podania takich informacji o sobie jak imię i nazwisko, oraz podania hasła i unikalnego loginu przez który będzie się logował i to właśnie te dane są przechowywane w tej tabeli. Dodatkowo również do każdego użytkownika dodawane są jego uprawnienia: administratora lub zwykłego użytkownika;
- *Bilety* każdy bilet jest przypisany do konkretnego użytkownika i do konkretnego rekordu z tabeli *Rezerwacje*.

Implementacja baz danych w środowisku MySQL

By zaimplementować kilka rozproszonych węzłów bazy danych posłużono się programem docker, który określany jest jako narzędzie pozwalające umieścić program oraz jego zależności w lekkim, przenośnym, wirtualnym kontenerze, który można uruchomić na prawie każdym serwerze z systemem.

4.1 Konfiguracja kontenerów z środowiskiem MySQL 5.7 i phpMyAdmin

W celu instalacji programu *Docker* w systemie Ubuntu16.04 posłużono się poniższymi komendami.

Listing 4.1 Instalacja programu docker w systemie ubuntu 16.04

Następnie zostały pobrane obrazy MySQL 5.7 oraz phpmyadmin

```
1 | docker pull mysql
2 | docker pull phpmyadmin/phpmyadmin
```

Listing 4.2 Pobranie obrazów z repozytorium

Kolejnym krokiem było zapewnienie by można było uruchomić kilka identycznych kontenerów jednocześnie. W tym celu skorzystano z narzędzia Docker Compose. By je zainstalować użyto poniższe komendy.

```
sudo curl -L https://github.com/docker/compose/releases/download
    /1.18.0/docker-compose-'uname -s'-'uname -m' -o /usr/local/bin/
    docker-compose
sudo chmod +x /usr/local/bin/docker-compose
docker-compose --version
```

Listing 4.3 Instalacja narzędzia Docker Compose

W poniższym listingu zamieszczona została zawartość pliku docker-compose.yml. Narzędzie dzięki temu plikowi generuje pięć kontenerów z MySQL 5.7 oraz pięć instancji narzędzia phpmyadmin. Czyli w sumie dziesięć serwisów. Każdy został przekierowany na osobny port. Przez co z łatwością można operować tymi serwisami z poziomu przeglądarki internetowej poprzez localhost.

```
1
   version: "2"
2
   services:
3
       db_master:
4
            image: mysql
5
            ports:
6
                - "3307:3306"
7
            environment:
8
                MYSQL_USER: user
9
                MYSQL_PASSWORD: test
10
                MYSQL_ROOT_PASSWORD: master
11
            volumes:
12
                - master:/var/lib/mysql
13
            networks:
14
                - default
15
        db_slave1:
16
            image: mysql
17
            ports:
18
                - "3308:3306"
19
            environment:
20
                MYSQL_USER: user
21
                MYSQL_PASSWORD: test
22
                MYSQL_ROOT_PASSWORD: slave1
23
            volumes:
24
                - slave1:/var/lib/mysql
25
            networks:
26
                - default
27
        db_slave2:
28
            image: mysql
29
            ports:
30
                - "3309:3306"
31
            environment:
32
                MYSQL_USER: user
33
                MYSQL_PASSWORD: test
34
                MYSQL_ROOT_PASSWORD: slave2
35
            volumes:
36
                - slave2:/var/lib/mysql
37
            networks:
38
                - default
39
        db_slave3:
40
            image: mysql
41
            ports:
42
                - "3310:3306"
43
            environment:
44
                MYSQL_USER: user
45
                MYSQL_PASSWORD: test
46
                MYSQL_ROOT_PASSWORD: slave3
47
            volumes:
48
                - slave3:/var/lib/mysql
49
            networks:
50
                - default
51
        db_slave4:
52
            image: mysql
53
            ports:
```

```
- "3311:3306"
54
55
             environment:
                 MYSQL_USER: user
56
57
                 MYSQL_PASSWORD: test
58
                 MYSQL_ROOT_PASSWORD: slave4
59
             volumes:
60
                 - slave4:/var/lib/mysql
61
             networks:
62
                 - default
63
        phpmyadminMaster:
64
             image: phpmyadmin/phpmyadmin
65
             links:
66
                 - db_master:db
67
             ports:
68
                 - "8082:80"
69
             environment:
70
                 MYSQL_USER: user
71
                 MYSQL_PASSWORD: test
72
                 MYSQL_ROOT_PASSWORD: master
73
        phpmyadminSlave1:
74
             image: phpmyadmin/phpmyadmin
75
             links:
76
                 - db_slave1:db
77
             ports:
78
                 - "8083:80"
79
             environment:
80
                 MYSQL_USER: user
81
                 MYSQL_PASSWORD: test
82
                 MYSQL_ROOT_PASSWORD: slave1
83
        phpmyadminSlave2:
84
             image: phpmyadmin/phpmyadmin
85
             links:
86
                 - db_slave2:db
87
             ports:
                 - "8084:80"
88
89
             environment:
90
                 MYSQL_USER: user
91
                 MYSQL_PASSWORD: test
92
                 MYSQL_ROOT_PASSWORD: slave2
93
        phpmyadminSlave3:
94
             image: phpmyadmin/phpmyadmin
95
             links:
96
                 - db_slave3:db
97
             ports:
98
                 - "8085:80"
99
             environment:
100
                 MYSQL_USER: user
101
                 MYSQL PASSWORD: test
102
                 MYSQL_ROOT_PASSWORD: slave3
103
        phpmyadminSlave4:
104
             image: phpmyadmin/phpmyadmin
105
             links:
106
                 - db_slave4:db
107
             ports:
                 - "8086:80"
108
109
             environment:
110
                 MYSQL_USER: user
111
                 MYSQL_PASSWORD: test
112
                 MYSQL_ROOT_PASSWORD: slave4
```

```
113 | volumes:
114 | master:
115 | slave1:
116 | slave2:
117 | slave3:
118 | slave4:
```

Listing 4.4 Utworzony plik docker-compose.yml

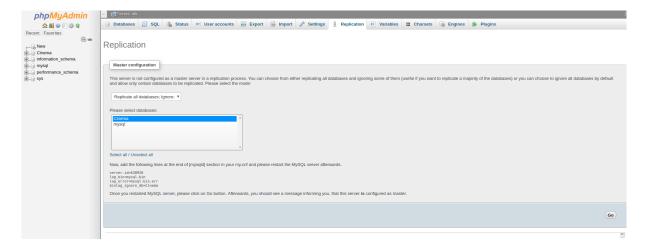
Generowanie serwisów z pliku odbywa się poprzez wydanie komendy *docker-compose up* znajdując się w katalogu z plikiem docker-compose.uml.

4.2 Konfiguracja mechanizmów replikacji master-slave

By móc skorzystać z replikacji master-slave każdy węzeł rozproszonej bazy danych musi utworzoną bazę. Dodatkowo trzeba dla każdego węzła zmodyfikować plik konfiguracyjny my.cnf serwisu z MySQl. W pliku tym należy nadać każdemu węzłowi unikalny parametr server-id. Dodatkowo w węźle master w zakładce [mysqld] należy dodać linie z listingu 4.5, a następnie w phpmyadmin wcisnąć przycisk "GO"

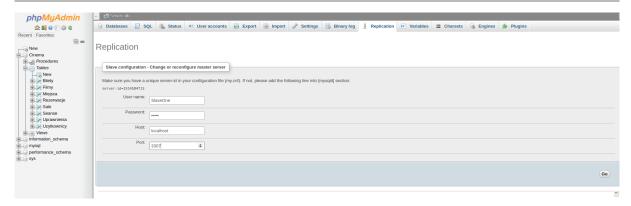
```
1 server-id=638926
2 log_bin=mysql-bin
3 log_error=mysql-bin.err
4 binlog_ignore_db=Cinema
```

Listing 4.5 Konfiguracja serwera master- modyfikacja pliku my.cnf

Rysunek 4.1 Konfiguracja serwera master w phpmyadmin

By ustawić serwer jako slave, należy podać login i hasło do konta w węźle master, podać adres hosta oraz port, a następnie wcisnąć przycisk "GO".

Rysunek 4.2 Konfiguracja serwera slave w phpmyadmin

By dodać opóźnienie do węzła slave można z poziomu panelu phpmyadmin w zakładce SQL wydać komendę:

1 CHANGE MASTER TO MASTER_DELAY = 120;

Listing 4.6 Konfiguracja opóźnienia dla węzła slave

Dla takich danych opóźnienie wyniesie 120 sekund.

4.3 Realizacja bazy danych

4.3.1 Tabele

Tabele generowano za pomocą skryptów MySQL.

- zdefiniowano klucze główne;
- zdefiniowano klucze obce;
- dodano ograniczenia jeżeli jakiś element nie może być pusty;
- tam gdzie to konieczne (login użytkownika, nazwa sali i nazwa uprawnień) dodano ograniczenia, aby dane te były unikalne w swoich tabelach;
- sprawdzanie czy podana liczba należy do przedziału wykorzystując słowo kluczowe *CHECK* (pojemność sali musi się znajdować w przedziale od 20 do 450 miejsc);
- zabezpieczenie przed nadpisywaniem już wcześniej utworzonych tabel IF NOT EXISTS.

```
CREATE TABLE IF NOT EXISTS Seanse

(
    Id int AUTO_INCREMENT primary key,
    IdFilmu int not null,
    IdSali int not null,
    DataSeansu date not null,
    Godzina time not null,
    Cena float not null,
    WolneMiejsca int not null,
    foreign key (IdFilmu) references Filmy(Id),
    foreign key (IdSali) references Sale(Id)
);
```

Rysunek 4.3 Generowanie tabeli seansów

```
CREATE TABLE IF NOT EXISTS Bilety

(
    Id int AUTO_INCREMENT primary key,
    IdKlienta int not null,
    IdRezerwacji int not null,
    foreign key (IdKlienta) references Uzytkownicy(Id),
    foreign key (IdRezerwacji) references Rezerwacje(Id)
);
```

Rysunek 4.4 Generowanie tabeli biletów - przykład użycia klucza głównego, kluczy obcych i ograniczenia "not null"

```
CREATE TABLE IF NOT EXISTS Sale

(
Id int AUTO_INCREMENT primary key,
NazwaSali varchar(30) unique not null,
Pojemnosc int not null
CHECK (pojemnosc BETWEEN 20 AND 450)
);
```

Rysunek 4.5 Generowanie tabeli sal - przykład użycia CHECK

4.3.2 Widoki

Utworzono trzy widoki:

Miejsca		_Seanse_		_Bilety_	
ld	int(11)	Id	int(11)	Id	int(11)
Tytul	varchar(30)	IdFilmu	int(11)	IdKlienta	int(11)
Data	date	Tytul	varchar(30)	Tytul	varchar(30)
Godzina	time	Rezyser	varchar(30)	Data	date
Cena	float	Rok	date	Godzina	time
N azwaSa li	varchar(30)	Gatunek	varchar(30)	Cena	float
Rzad	int(11)	Dlugosc	varchar(30)	NazwaSali	varchar(30)
NrM iejsca	int(11)	ldSali	int(11)	Rzad	int(11)
Zajete	tinyint(1)	NazwaSali	varchar(30)	NrM iejsca	int(11)
		Data	date		
		Godzina	time		
		Cena	float		
		Miejsca	int(11)		

Rysunek 4.6 Wygenerowane widoki

- _Seanse_ rozszerza tabelę *Seanse* o dodatkowe informacje o filmie, którego dotyczy seans i sali, na której seans zostanie wyświetlony;
- _Miejsca_ rozszerza tabelę *Rezerwacje* o informacje takie jak nazwa sali, rząd i numer miejsca.
- _Bilety_ rozszerza tabelę *Bilety* o informacje takie jak tytuł filmu, data, cena, nazwa sali, rząd oraz numer miejsca

```
CREATE OR REPLACE VIEW _Seanse_ AS

SELECT Seanse.Id, Filmy.Id AS IdFilmu, Filmy.Tytul,
Filmy.Rezyser, Filmy.Rok, Filmy.Gatunek, Filmy.Dlugosc,
Sale.Id As IdSali, Sale.NazwaSali, Seanse.DataSeansu,
Seanse.Godzina, Seanse.Cena, Seanse.WolneMiejsca
FROM Seanse
LEFT JOIN Filmy ON Filmy.Id=IdFilmu
LEFT JOIN Sale ON Sale.Id=IdSali;
```

Rysunek 4.7 Generowanie widoku seansów

```
CREATE OR REPLACE VIEW _Miejsca_ AS

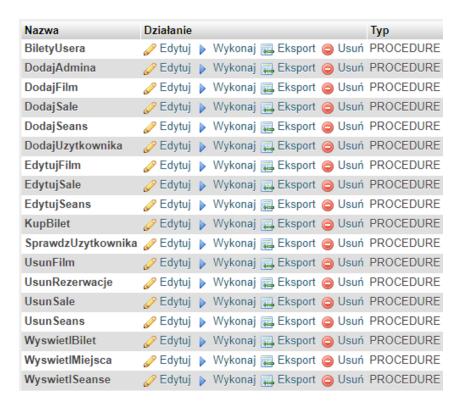
SELECT Rezerwacje.Id, Rezerwacje.IdSeansu,
Sale.NazwaSali, Miejsca.Rzad, Miejsca.NrMiejsca,
Rezerwacje.Zajete FROM Rezerwacje

LEFT JOIN Miejsca ON Miejsca.Id=Rezerwacje.IdMiejsca
LEFT JOIN Sale ON Sale.Id=IdSali;
```

Rysunek 4.8 Generowanie widoku Miejsc

4.3.3 Procedury

Rysunek 4.9 przedstawia wszystkie procedury jakie zostały zaimplementowane. Natomiast na rysunku 4.10 pokazana została jedna przykładowa procedura, która dodając seans dodaje również pulę miejsc równą pojemności sali, w której odbędzie się seans do tabeli *Rezerwacje*.

Rysunek 4.9 Przykładowa procedura

Opisy procedur:

- BiletyUsera wyświetla wszystkie bilety które zostały zakupione przez konkretnego użytkownika;
- Dodaj Admina procedura pozwala na dodanie nowego użytkownika o uprawnieniach administratora;
- DodajFilm pozwala na dodanie nowego filmu do filmoteki kina;
- DodajSale pozwala dodać do bazy danych nowej sali kinowej;
- DodajSeans umożliwia dodanie nowego seansu do oferty kina;
- DodajUzytkownika procedura pozwala na dodanie nowego użytkownika o standardowych prawach zwykłego użytkownika;
- EdytujFilm pozwala na zmienienie wszystkich informacji o filmie dostępnych w bazie;
- EdytujSale pozwala na zmianę nazwy sali;
- EdytujSeans pozwala modyfikować datę godzinę i cenę seansu;

- KupBilet tworzy nowy rekord w tabeli Bilety, przypisuje go do konkretnego użytownika, oraz zmienia ilość wolnych miejsc na seansie, a w tabeli Rezerwacje oznacza miejsce jako zajęte;
- SprawdzUzytkownika sprawdza czy użytkownik o podanym loginie i haśle istnieje w systemie;
- UsunFilm usuwa film z filmoteki kina;
- UsunRezerwacje usuwa wszystkie bilet, anuluje transakcję użytkownika, przywraca miejsce jako niezarezerwowane;
- UsunSale usuwa sale i miejsca przypisane do sali, anuluje wszystkie seanse, które miały odbyć się na danej sali, i anuluje wszystkie bilety na te seanse;
- UsunSeans anuluje seans i wszystkie bilety i rezerwacje na niego;
- WyswietlBilet wyświetla informacje o bilecie o podanym id;
- WyswietlMiejsca pokazuje wszystkie wolne miejsca na konkretny seans, korzystając z widoku _Miejsca_;
- WyswietlSeanse wyświetla rozszerzone informacje o seansach z podanym filmem, korzystając z widoku _Seanse_.

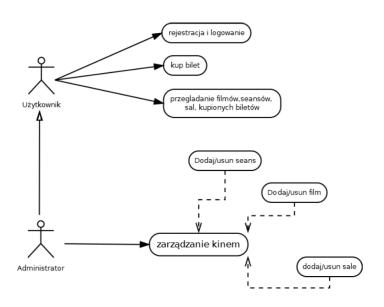
```
-- Dodaje seans i rezerwacje zaleznie od ilosci miejsc na sali
 delimiter //
 DROP PROCEDURE IF EXISTS DodaiSeans//
 CREATE PROCEDURE DodajSeans(in _idFilmu int, in _idSali int, in _dataSeansu date, in _godzina time, in _cena float )
BEGIN
 SET @id=_idSali;
 SELECT @miejsca:=Pojemnosc FROM Sale WHERE Id=@id;
 INSERT INTO Seanse (IdFilmu, IdSali, DataSeansu, Godzina, Cena, WolneMiejsca) VALUES
 (_idFilmu,@id,_dataSeansu,_godzina,_cena,@miejsca);
 SET @idSeansu = LAST_INSERT_ID();
 SET @i=1;
 WHILE (@i<=@miejsca) DO
         INSERT INTO Rezerwacje(IdMiejsca,IdSeansu, Zajete) VALUES (@i,@idSeansu,'0');
         SET @i=@i+1;
 END WHILE;
 END
 //
```

Rysunek 4.10 Przykładowa procedura

Projekt i implementacja aplikacji klienckiej oraz REST API

5.1 Funkcje aplikacji

5.1.1 Diagram przypadków użycia

Rysunek 5.1 Diagram przypadków użycia

Użytkownik:

- tworzenie nowego konta (podanie loginu, hasła itp.);
- logowanie;
- przeglądanie filmów, seansów, kupionych biletów;
- kupowanie biletów.

Administrator:

• te same funkcjonalności co użytkownik;

- dodawanie/usuwanie/edytowanie seansów;
- dodawanie/usuwanie/edytowanie filmów;
- dodawanie/usuwanie/edytowanie dostępnych sal.

5.1.2 Scenariusz wybranych przypadków użycia

W poniższych tabelach umieszczone zostały scenariusze wybranych przypadków użycia.

Przypadek użycia	Rejestracja	
Opis	Funkcja umożliwiająca założenie konta w systemie	
Warunki początkowe	Brak konta	
Warunki końcowe	System utworzył konto lub odrzucił żądanie	
Przebieg podstawowy	1. Użytkownik podaje swoje dane (login, hasło itp.)	
2. System sprawdza czy login nie jest zajęty		
3. Jeśli login jest wolny, skok do pkt 6.		
	4. Wyświetlenie komunikatu o błędach	
	5. Skok do pkt 1.	
	6. Zakończenie rejestracji	

Tabela 5.1 Scenariusz rejestracji

Przypadek użycia	Logowanie	
Opis	Funkcja umożliwiająca użytkownikom uzyskanie dostępu do syste-	
	mu	
Warunki początkowe	Posiadanie własnego konta	
Warunki końcowe	System autoryzował, bądź odrzucił użytkownika	
Przebieg podstawowy	1. Użytkownik podaje swój login i hasło	
	2. System wyszukuje użytkownika	
	3. Jeśli użytkownik zostanie zweryfikowany, skok do pkt 6.	
	4. Wyświetlenie komunikatu o błędach	
	5. Skok do pkt 1.	
	6. Zakończenie logowania	

Tabela 5.2 Scenariusz logowania

Przypadek użycia	zarządzanie kinem		
Opis	Funkcja umożliwiająca pracownikom zarządzanie kinem		
Warunki początkowe	Funkcja dostępna tylko dla zalogowanych pracowników		
Warunki końcowe	Dokonanie zmiany w systemie		
Przebieg podstawowy	1. Pracownik uruchamia aplikację zarządzania kinem		
	2. Wywołanie odpowiedniego przypadku w zależności od wybranej		
	akcji do wykonania		
	3. Jeżeli wybrano "Dodanie filmu", wywołanie przypadku "Dodanie		
	filmu". Skok do pkt 8.		
	4. Jeżeli wybrano "Dodanie seansu", wywołanie przypadku "Doda-		
	nie seansu". Skok do pkt 8.		
	5. Jeżeli wybrano "Usuwanie filmu", wywołanie przypadku "Usu-		
	wanie filmu". Skok do pkt 8.		
	6. Jeżeli wybrano "Usuwanie seansu", wywołanie przypadku "		
	wanie seansu". Skok do pkt 8.		
	7. Jeżeli wybrano "Dodawanie sali", wywołanie przypadku "Doda-		
	nie sali". Skok do pkt 8.		
	8. Zakończenie procesu		
Przebieg alternatywny	wny 1. Pracownik wchodzi na stronę zarządzania kinem.		
	2. Wywołanie odpowiedniego przypadku w zależności od wybranej		
	akcji do wykonania		
	3. Pracownik wylogował się z systemu		
	4. zakończenie procesu.		

Tabela 5.3 Scenariusz zarządzania kinem

5.2 Realizacja wybranych funkcjonalności aplikacji

Aplikacja internetowa powstała z wykorzystaniem platformy programistycznej Angular 2. Jest to framework odpowiedzialny za tworzenia aplikacji po stronie klienta. Do zaprogramowania części funkcjonalnej aplikacji wykorzystuje on TypeScript czyli wolny i otwartoźródłowy język programowania stworzony przez firmę Microsoft jako nadzbiór języka JavaScript. Umożliwia on opcjonalne statyczne typowanie oraz programowanie zorientowane obiektowo oparte na klasach. TypeScript jest nadzbiorem JavaScript, a więc potencjalnie każdy program napisany w języku JavaScript jest poprawnym programem TypeScript. Aplikacje napisane w TypeScript kompilują się bezpośrednio do języka JavaScript. Poniżej znajdują się przykładowe fragmenty kodu napisane w tym języku odpowiedzialne za komunikację z API bazy danych.

```
private getData(str: string, id?: string) {
       var url = this.apiUrl + str + '/' + (id ? id : "");
2
3
       return this._http.get(url)
4
         .map(res => res.json());
5
   }
6
7
   getTickets(id?: string) {
      return this.getData('bilety', id);
8
9
10
   getSeat(id?: string) {
11
12
      return this.getData('miejsca', id);
13 | }
```

```
14
15
   getFilm(id?: string) {
16
      return this.getData('filmy', id);
17
18
19
   getReservation(id?: string) {
20
    return this.getData('rezerwacje', id);
21
22
23 | getRoom(id?: string) {
    return this.getData('sale', id);
24
25 }
26
27
   getSeance(id?: string) {
28
    return this.getData('seanse', id);
29 | }
30
31 | getTicket(id: string) {
32
     return this.getData('bilet', id);
33
34
   getFilmSeance(filmId: string) {
35
36
    return this.getData('seansefilmu', filmId);
37 | }
38
   getFreeSeats(seanceId: string) {
39
40
     return this.getData('wolnemiejsca', seanceId);
41
42
43 | getUsersTickets(id: string) {
44
     return this.getData('biletyusera', id);
45 | }
```

Listing 5.1 Implementacja funkcji GET po stronie aplikacji

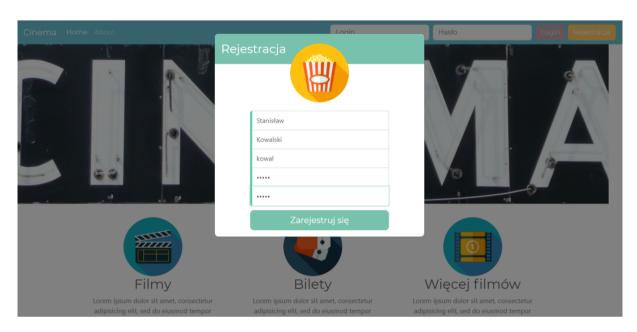
```
private post(str: string, data: any) {
2
     var url = this.apiUrl + str;
3
     return this._http.post(url, JSON.stringify(data), { headers: this.
        headers })
4
       .map((res: Response) => res.json())
5
   }
6
7
   addFilm(film: Film) {
8
    return this.post('film', film);
9
   }
10
   addSeance(seance: Seance) {
11
12
     return this.post('seans', seance);
13
14
15
  addRoom(room: Room) {
16
     return this.post('sala', room);
17
18
19
   addUser(user: User) {
20
     return this.post('uzytkownik', user);
21
   }
22
23 | addTicket(ticket: Ticket) {
24 return this.post('bilet', ticket);
```

25 | }

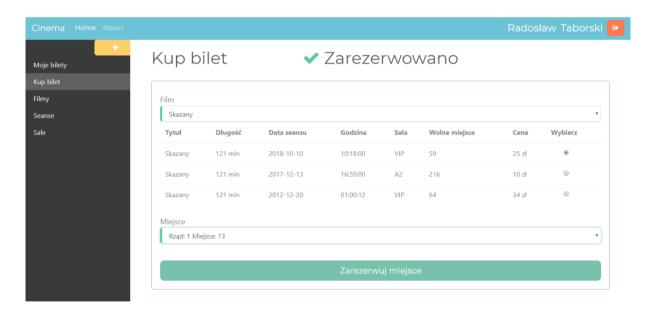
Listing 5.2 Implementacja funkcji POST po stronie aplikacji

5.2.1 Interfejs aplikacji

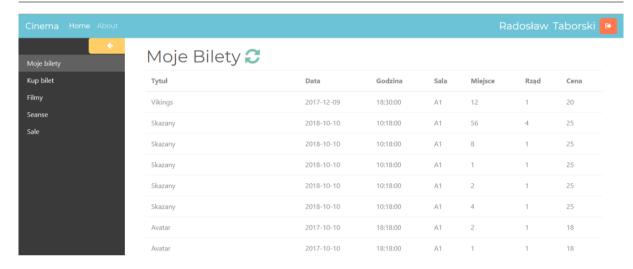
Aplikacja została napisana tak aby blokować widok niedozwolonych operacji jeśli użytkownik nie ma odpowiednich uprawnień. Poniżej znajdują się zrzuty ekranu widoku interfejsu z konta administracyjnego.

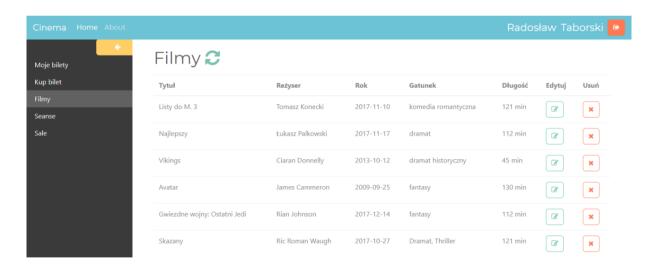
Rysunek 5.2 Rejestracja użytkownika

Rysunek 5.3 Rezerwacja biletów

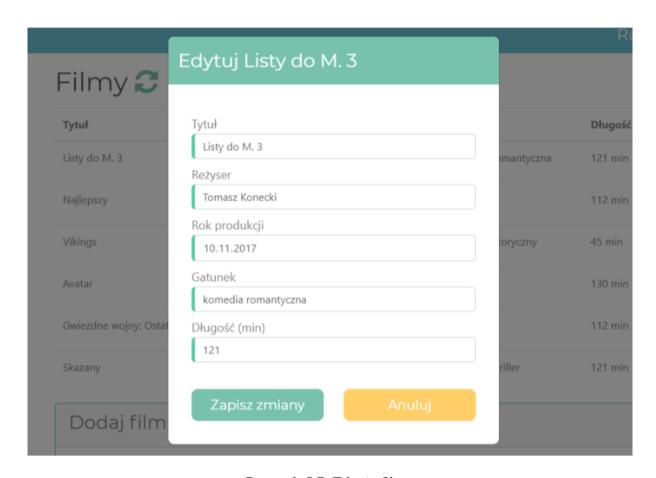
Rysunek 5.4 Widok biletów zarezerwowanych przez użytkownika

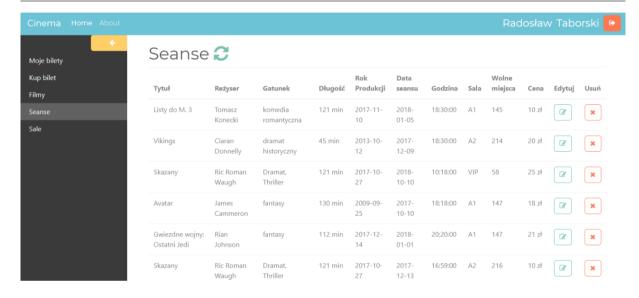
Rysunek 5.5 Widok filmów dostępnych w kinie

Dodaj film			
Tytuł			
Tytuł			
Reżyser			
Kowalski Jan			
Rok produkcji			
21.12.2017			
Gatunek			
Akcja			
Długość (min)			
120			
	Do	daj film	

Rysunek 5.6 Dodawanie nowego filmu

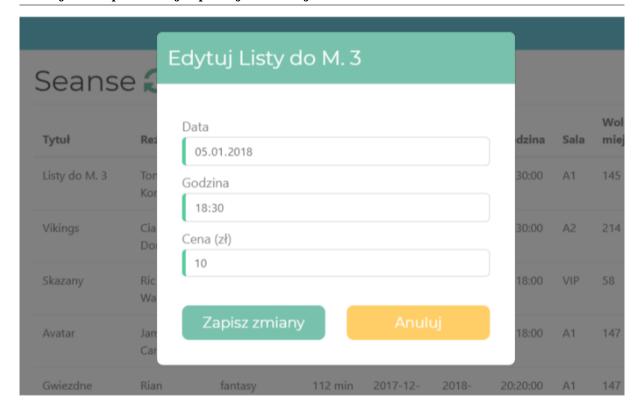
Rysunek 5.7 Edycja filmu

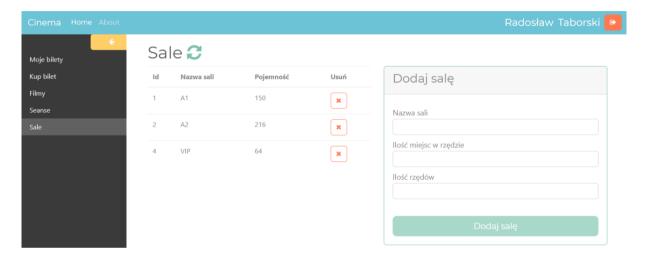
Rysunek 5.8 Widok seansów dostępnych w kinie

Rysunek 5.9 Dodawanie seansu

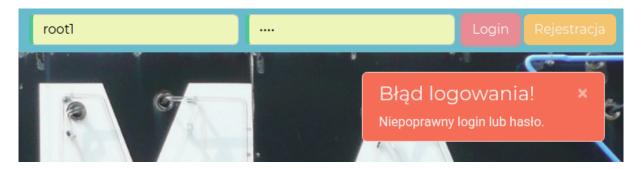

Rysunek 5.10 Edycja seansu

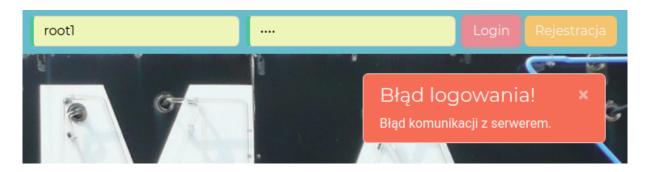

Rysunek 5.11 Widok sal dostępnych w kinie

Aplikacja również informuje o błędach z łącznością z serwerem (rysunek 5.13) oraz o podaniu błędnego loginu lub hasła (rysunek 5.12)

Rysunek 5.12 Podanie błędnego loginu i hasła

Rysunek 5.13 Błąd komunikacji z serwerem

5.3 Realizacja REST API

REST (ang. Representational State Transfer) jest wzorcem narzucającym dobre praktyki tworzenia architektury aplikacji rozproszonych. RESTful Webservices (inaczej RESTful web API) jest usługą sieciową zaimplementowaną na bazie protokołu HTTP i głównych zasad wzorca REST. Ważnym założeniem REST jest istnienie zasobów (ang. resources) jako źródeł danych a także żądana akcja. API aplikacji zostało stworzone w postaci skryptu w PHP.

zasób	metoda	zastosowanie
http://90.156.81.49:81/cinemaapi.php/filmy	GET	zostanie zwrócona lista filmów
http://90.156.81.49:81/cinemaapi.php/filmy/1	GET	zostanie zwrócony film o id równym 1
http://90.156.81.49:81/cinemaapi.php/film	PUT	dodanie nowego filmu
http://90.156.81.49:81/cinemaapi.php/film/1	POST	edycja filmu o id równym 1
http://90.156.81.49:81/cinemaapi.php/film/1	DELETE	usunięcie filmu o id równym 1

Tabela 5.4 Przykładowe zastosowanie REST API

Poniżej znajdują się fragmenty skryptu odpowiedzialnego za obsługę zapytań.

```
1  <?php
2  header("Access-Control-Allow-Origin: *");
3  header("Content-Type: application/json");
4  header("Access-Control-Allow-Headers: Content-Type, Authorization, X-Requested-With");
5  header("Access-Control-Allow-Methods: GET, POST, PUT, OPTIONS, DELETE");
6
7  require_once("./CinemaApi/get.php");</pre>
```

```
8 require_once("./CinemaApi/delete.php");
9 require_once("./CinemaApi/put.php");
10 require_once("./CinemaApi/post.php");
11 require_once("./CinemaApi/databases.php");
12
13
   // get the HTTP method, path and body of the request
14
   $method = $_SERVER['REQUEST_METHOD'];
15 | $request = explode('/', trim($_SERVER['PATH_INFO'],'/'));
16 | $input = json_decode(file_get_contents('php://input'));
17 | $masterAdress = 'localhost:3307';
18
19
   // in case of SQL injection
20 | function clear($data){
21
    return preg_replace('/[^a-z0-9_]+/i','',$data);
22 | }
23
24 // retrieve the table and key from the path
25 | $table = clear(array_shift($request));
26 | $key = clear(array_shift($request)+0);
27
28 | if($table == ""){
29
     header("Content-Type: text/html; charset=utf-8");
30
     readfile('./CinemaApi/api.html');
31
     die();
32 }
33
34 // connect to the mysql database
35 | if ($method == 'GET') {
36
     $i = rand(0, count($databases) -1);
37
    // die($i . " " . var_dump($databases[$i]));
     $link = mysqli_connect($databases[$i]->adress, $databases[$i]->
        login, $databases[$i]->password, 'Cinema')
     or die('Error connecting to MySQL server.');
39
40 |} else{
     $link = mysqli_connect($masterAdress, 'root', 'master', 'Cinema')
41
42
     or die('Error connectiong to MySQL server');
43
44
  mysqli_set_charset($link,'utf8');
45
46 // create SQL based on HTTP method
47 | switch ($method) {
48
     case 'GET':
49
     $sql = getRequest($table, $key); break;
50
     case 'DELETE':
51
     $sql = deleteRequest($table, $key); break;
52
     case 'PUT':
53
     $sql = putRequest($table, $input); break;
54
     case 'POST':
55
     $sql = postRequest($table, $key, $input); break;
56 }
57
58 | $result = mysqli_query($link,$sql);
59
60 // die if SQL statement failed
61 | if (!$result) {
62
    http_response_code(404);
63
     die(mysqli_error());
  }
64
65
```

```
66 // print results, insert id or affected row count
67
  if ($method == 'GET' || $table == 'login') {
68
     echo '[';
69
     for ($i=0;$i<mysqli_num_rows($result);$i++) {</pre>
70
       echo ($i>0?',':'').json_encode(mysqli_fetch_object($result));
71
72
     echo ']';
73 | } elseif ($method == 'POST') {
74
    echo mysqli_insert_id($link);
75 | } else {
76
     echo mysqli_affected_rows($link);
77 | }
78
79
   // close mysql connection
80 | mysqli_close($link);
81 | ?>
```

Listing 5.3 Skrypt PHP API aplikacji

```
1
   <?php
2
3
   function getRequest($table, $key){
4
5
     $sql = "";
6
7
     switch ($table) {
8
       case 'bilety': $sql ="select * from _Bilety_".($key?" WHERE id=
          $key":'', break;
9
       case 'filmy': $sql ="select * from Filmy".($key?" WHERE id=$key
           ":''); break;
10
       case 'miejsca': $sql ="select * from Miejsca".($key?" WHERE id=
          $key":','); break;
       case 'rezerwacje': $sql ="select * from Rezerwacje".($key?"
11
          WHERE id=$key":''); break;
12
       case 'sale': $sql ="select * from Sale".($key?" WHERE id=$key
          ":''); break;
13
       case 'seanse': $sql ="select * from _Seanse_".($key?" WHERE id=
          $key":'', break;
14
       case 'bilet': $sql ="CALL WyswietlBilet('$key')"; break;
       case 'seansefilmu': $sql ="CALL WyswietlSeanse('$key')"; break;
15
16
       case 'wolnemiejsca': $sql = "CALL WyswietlMiejsca('$key')"; break
17
       case 'biletyusera': $sql ="CALL BiletyUsera('$key')"; break;
18
19
     if($sql == ""){
20
21
       http_response_code(404);
22
       die("no method found");
     }
23
24
     // echo $sql;
25
     return $sql;
26
  }
27
28 | ?>
```

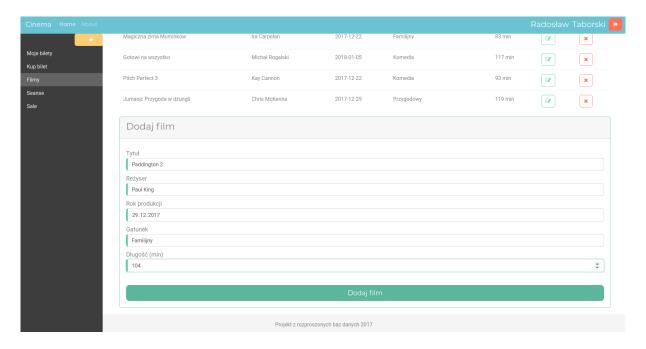
Listing 5.4 Skrypt PHP obsługujący zapytania GET

Wdrożenie i testowanie aplikacji

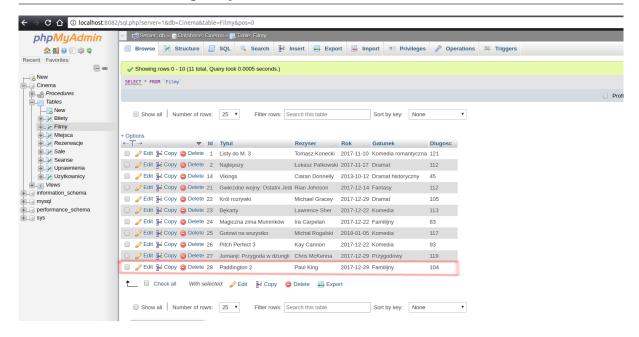
W tej części zostały zamieszczone obrazy działania wprowadzonej aplikacji. Aplikacja działa poprawnie i zgodnie z przewidywaniami.

Na rysunkach od 6.1 do 6.4 zademonstrowane zostało działanie replikacji na przykładzie dodawania filmu do bazy z poziomu aplikacji webowej.

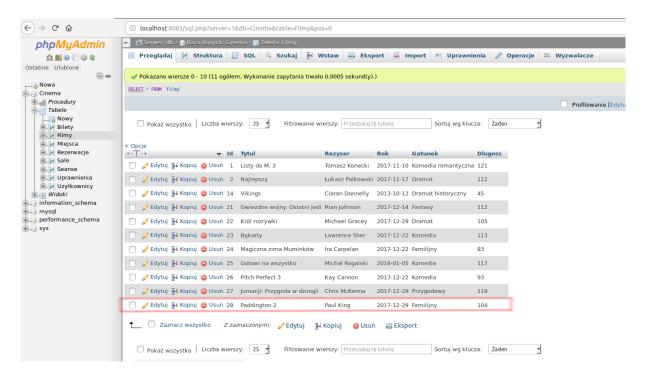
Na rysunku 6.1 wpisane zostały dane przykładowego filmu, a po naciśnięciu przycisku 'Dodaj film' aplikacja poprzez API REST łączy się z węzłem master rozproszonej bazy danych, gdyż wprowadzana będzie modyfikacja, a następnie dodaje dane do tabeli Filmy (rysunek 6.2) dzięki procedurze SQL 'DodajFilm'. Wykonana procedura zostaje replikowana do wszystkich węzłów Slave. Tabela Filmy dla wybranego węzła Slave na porcie 8083 została pokazana na rysunku 6.3. Z węzła Slave również odczytywane są dane poprzez aplikację kliencką, a poprawnie odczytane dane z takiego węzła zostały przedstawione na rysunku 6.4.

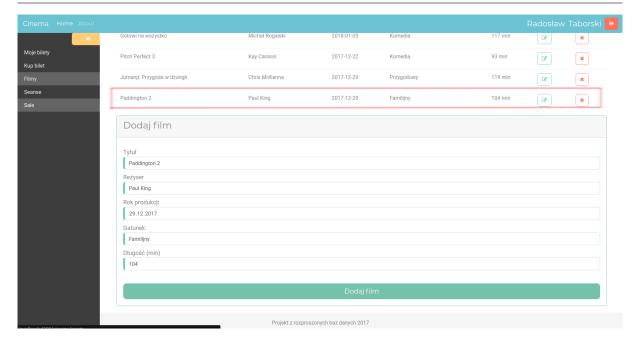
Rysunek 6.1 Dodawanie nowego filmu poprzez aplikację

Rysunek 6.2 Tabela Filmy na węźle *master* o porcie 8082

Rysunek 6.3 Tabela Filmy na węźle slave 1 o porcie 8083

Rysunek 6.4 Nowy film wyświetlany w aplikacji

Tak jak to już zostało wspomniane w podrozdziale 2.3, by replikacja mogła przebiegać prawidłowo, bazy na węzłach *slave* muszą być spójne z bazą na węźle *master*, a co z tego poniekąd wynika bazy na wezłach *slave* muszą być utworzone i muszą posiadać taką samą strukturę tabel.

Podsumowanie

Z powodzeniem zaprojektowano oraz zaimplementowano system obsługi bazodanowej kina. Wszelkie problemy związane z projektem zostały wyjaśniane i wnikliwie konsultowane z prowadzącym zajęcia projektowe. Mechanizmy wykorzystywane były skrupulatnie prezentowane na zajęciach, po drobnych korektach wprowadzono je do systemu bazodanowego tak, aby dążyć do implementacji pozbawionej błędów formalnych. System po wykonaniu testów -dodawania tabel, wypełniania ich rekordami działał poprawnie. Przetestowano moduły zabezpieczeń wspomniane w całym sprawozdaniu projektowym, również funkcjonowały poprawnie (zabezpieczenia m.in. przed SQLInjection). Projekt całościowo prezentowano na zajęciach projektowych.

W trakcie prac nad realizacją projektu udało się wykorzystać mechanizm replikacji *master-slave* oraz *master-slave* z opóźnieniem. Do ich konfiguracji wykorzystane zostało narzędzie *php-MyAdmin*.

Podczas prac nad projektem próbowano wykorzystać jako węzły rozproszonej bazy danych serwery na fizycznych urządzeniach *Raspberry PI*, jednak ilość dostępnych przez nas urządzeń nie pozwalała w pełni pokazać możliwości replikacji w systemie bazodanowym MySQL. Dodatkowo również na system operacyjny *raspbian* nie była dostępna najnowsza wersja MySQL, przez co nie było możliwości m.in. wykonania replikacji z opóźnieniem. Również by replikacja działała wymagane było połączenie internetowe we wszystkich urządzeniach, łącznie z urządzeniem, na którym demonstrowane było działanie. W związku z tym w trakcie prac zrezygnowano z fizycznych urządzeń, a do stworzenia węzłów wykorzystano wirtualne kontenery stworzone w programie *docker*, przez co rozproszona baza danych działa w pełni lokalnie. W każdym kontenerze można było dodać dowolną wersję MySQL oraz *phpMyAdmin*.

Interfejs aplikacji bazodanowej jest przejrzysty i intuicyjny, nie jest skomplikowany, dodawanie kolejnych informacji – rekordów nie stanowi żadnych problemów, co jest ważnym atrybutem ze strony spojrzenia konsumenckiego. Implementacja całego projektu pozwoliła na swobodne korzystanie ze strony aktora pracownik jak i aktora klient. Klient posiada inne uprawnienia(na płaszczyźnie szeroko rozumianej rezerwacji seansu w kinie wraz z możliwością opłacenia). Pracownik ma możliwość przeglądania tych rezerwacji, dokonywać ich modyfikacji (np. nagła zmiana repertuaru). Zgodnie z warunkami zadania zaimplementowano możliwość wyświetlania odpowiednich widoków – lista filmów, seansów i biletów.

Spełniono wszystkie założenia projektowe postawione przez prowadzącego zajęcia jak i sprostano własnym wymaganiom.

Literatura

- [1] Thomson L., Welling L., PHP i MySQL. Tworzenie stron WWW, Helion, Gliwice, 2001.
- [2] Strona internetowa: http://wazniak.mimuw.edu.pl/index.php systemy rozproszone, zaawan-sowane systemy baz danych, dostęp: 22-11-2017.
- [3] Meloni J. C., PHP-programowanie, RM, Warszawa, 2001.
- [4] Knopczyński P., Talarczyk M., Duplikacja i replikacja MySQL, dostęp: 22-11-2017